

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. gegužės 24 d.*

Byloje C-47/08

dėl 2008 m. vasario 11 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama J.-P. Keppenne, H. Støvlbæk ir G. Zavvos, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

palaikoma

Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, atstovaujamos S. Ossowski,

įstojusios į bylą šalies,

* Proceso kalba: prancūzų.

prieš

Belgijos Karalystę, atstovaujamą C. Pochet ir L. Van den Broeck, padedamų advokatų H. Gilliams ir L. Goossens,

atsakovę,

palaikomą:

Čekijos Respublikos, atstovaujamos M. Smolek,

Prancūzijos Respublikos, atstovaujamos G. de Bergues ir B. Messmer,

Latvijos Respublikos, atstovaujamos L. Ostrovska, K. Drēviņa ir J. Barbale,

Lietuvos Respublikos, atstovaujamos D. Kriaučiūno,

Vengrijos Respublikos, atstovaujamos J. Fazekas, R. Somssich ir K. Veres bei M. Fehér,

Slovakijos Respublikos, atstovaujamos J. Čorba ir B. Ricziová,

įstojusių į bylą šalių,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (pranešėjas) ir J.-J. Kasel, teisėjai R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, G. Arestis, M. Ilešič, C. Toader ir M. Safjan,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,
posėdžio sekretorius M.-A. Gaudissart, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. balandžio 27 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2010 m. rugsėjo 14 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1. Ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad nustatę pilietybės sąlygą norintiesiems verstis notaro profesija ir, kiek tai susiję su šia profesija, neperkėlusi 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos (OL L 19, 1989, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 337), iš dalies pakeistos 2001 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/19/EB (OL L 206, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 138, toliau – Direktyva 89/48), Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 bei EB 45 straipsnius ir Direktyvą 89/48.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

2. Direktyvos 89/48 dvyliktoje konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „bendroji aukštojo mokslo diplomų pripažinimo sistema nė kiek netrukdo taikyti [EB 45] straipsnio“.

3 Direktyvos 89/48 2 straipsnio formuluotė tokia:

„Ši direktyva yra taikoma bet kuriam valstybės narės piliečiui, kuris nori kaip savarankiškai dirbantis asmuo arba samdomas darbuotojas priimančiojoje valstybėje narėje dirbti pagal reglamentuojamą profesiją.

Ši direktyva netaikoma profesijoms, kurioms yra skirta atskira direktyva, nustatanti valstybių narių abipusio diplomų pripažinimo tvarką.“

4 Notaro profesija nėra reglamentuojama jokių teisės aktu, nurodytu 2 straipsnio antroje pastraipoje.

5 Direktyvoje 89/48 numatytas jos perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpis, kuris, remiantis direktyvos 12 straipsniu, pasibaigė 1991 m. sausio 4 d.

6 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, p. 22), kaip numatyta jos 62 straipsnyje, panaikino Direktyvą 89/48 nuo 2007 m. spalio 20 d.

7 Direktyvos 2005/36 41 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad ja „netrukdoma taikyti [EB] 39 straipsnio 4 dalies ir [EB] 45 straipsnio <...>, ypač notarų atžvilgiu“.

Nacionalinės teisės aktai

Bendrieji notaro profesijos ypatumai

- 8 Pagal Belgijos teisės sistemą notarų veikla laikoma laisvąja profesija. Notaro profesija reglamentuojama XI m. vantozo 25 d. Notariato organizavimo įstatymu, iš dalies pakeistu 1999 m. gegužės 4 d. įstatymu (toliau – Vantozo įstatymas).
- 9 Pagal šio įstatymo 1 straipsnio pirmą pastraipą notarijai yra „viešojo sektoriaus tarnautojai, kurių funkcija registruoti visus aktus ir sutartis, kuriems šalys privalo ar pageidauja suteikti viešosios valdžios institucijų aktams būdingą autentiškumą, ir tvirtinti jų datą, priimti juos saugoti, išduoti jų nuorašus bei vykdomojo dokumento galią turinčius išrašus“.
- 10 Šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „notarijai vykdo funkcijas savo įsisteigimo vietos teismo apygardoje“. Pagal Vantozo įstatymo 9 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, išskyrus atvejus, kai notaras paskiriamas teismo tvarka, kiekviena šalis gali pasirinkti notarą savo nuožiūra. Notarų skaičių, jų aptarnaujamą teritoriją ir įsisteigimo vietą nustato karalius pagal šio įstatymo 31 straipsnio nuostatas.
- 11 Pagal Vantozo įstatymo 50 straipsnį notaras gali verstis profesine veikla vienas arba kartu su vienu ar keliais paskirtais notariais, kurių įsisteigimo vieta yra toje pačioje teismo apygardoje, arba kaip notarų profesinės bendrijos narys.

- 12 Notaro atlyginimo dydis nustatomas įstatymu laikantis 1950 m. gruodžio 16 d. Karaliaus dekreto dėl atlyginimo už notarinių veikslių atlikimą dydžio.

- 13 Pagal Vantozo įstatymo 35 straipsnio 3 dalį asmuo, norintis tapti kandidatu į notarus Belgijoje, be kita ko, turi būti Belgijos pilietis.

Notarų veikla

- 14 Atsižvelgiant į įvairias notaro veiklos rūšis pagal Belgijos teisės sistemą, akivaizdu, kad pagrindinis jo uždavinys rengti autentiškus aktus. Taigi, kreiptis į notarą gali būti privaloma arba neprivaloma, nelygu aktas, kurio autentiškumą prašoma patvirtinti. Notaras, į kurį kreiptasi, patikrina, ar įvykdytos visos įstatymo reikalaujamos akto atlikimo sąlygos, ir įsitikina susijusių šalių teisingumu ir veiksnumu.

- 15 Autentiškas aktas apibrėžiamas Civilinio kodekso III knygos III dalies VI skyriaus „Dėl prievolės ir apmokėjimą patvirtinančių įrodymų“ 1317 straipsnyje. Kaip nurodyta šiame straipsnyje, toks aktas yra „užregistruotas viešosios valdžios pareigūnų, turinčių teisę įforminti oficialų aktą toje vietoje, kurioje jis buvo surašytas, ir atitinka nustatytus formos reikalavimus“.

- 16 Pagal Vantozo įstatymo 19 straipsnį notarinis aktas galioja ir yra vykdytinas visoje Belgijos Karalystės teritorijoje.

- 17 Civilinio kodekso 1319 straipsnyje patikslinta, kad „autentiškas aktas patvirtina juo tarp susitariančiųjų šalių ir jų įpėdinių arba teisių perėmėjų sudarytą sutartį“.
- 18 To paties kodekso 1322 straipsnyje numatyta, kad „tarp privačių asmenų sudarytas aktas, pripažintas asmens, prieš kurį juo naudojamas, arba laikomas teisiškai pripažintu, jį pasirašiusiems asmenims ir jų įpėdiniams bei teisių perėmėjams turi autentiško akto galią“.
- 19 Pagal Teismų kodekso 516 straipsnį tik teismo antstoliai turi teisę vykdyti teismo sprendimus ir vykdytinus aktus arba vykdomuosius raštus, nebent įstatyme būtų numatyta kitaip. Šio kodekso 1395 ir 1396 straipsniuose numatyta, kad visi prašymai, kurie visų pirma susiję su vykdymo procedūromis, pateikiami laikinąsias apsaugos priemonės pritaikiusiam teisėjui (*juge de saisies*). Šis užtikrina, kad būtų laikomasi vykdymo procedūras reglamentuojančių nuostatų. Jis gali, net ir *ex officio*, pareikalauti pateikti ataskaitą apie procedūros eigą iš formalumus tvarkančių ar įgaliotų valstybės ar vyriausybės tarnautojų.
- 20 Be autentiškumo tvirtinimo funkcijų, notarams pagal Belgijos įstatymus taip pat pavesta atlikti ir kitus uždavinius.
- 21 Pagal Teismų kodekso 1148–1173 straipsnius notaras atlieka tam tikras turto arešto įvykdymo užantspauduojant funkcijas. Leidimą užantspauduoti ir nuimti antspaudą išduoda taikos teisėjas (*juge de paix*). Jei absoliučiai būtina, taikos teisėjas gali nurodyti laikinai nuimti antspaudą ir paskirti vieną notarą nedalyvaujantiems asmenims atstovauti ir kitą notarą turtui aprašyti ir objektų apsaugai užtikrinti.

- 22 Pagal šio kodekso 1175–1184 straipsnius notaras sudaro paveldimo, bendrosios dalinės ar jungtinės nuosavybės turto aprašą. Tokį aprašą paprastai turi patvirtinti taikos teisėjas ir jis vėliau įforminamas notarinio aktu. Jei kyla kokių nors problemų, notaras kreipiasi į šį teisėją.
- 23 Notaro vaidmuo vykdamas tam tikras nekilnojamojo turto pardavimo operacijas reglamentuojamas Teismų kodekso 1186–1190 straipsniais. Suinteresuotieji asmenys, norėdami atlikti tokias pardavimo operacijas, teisės aktuose numatytais atvejais turi iš anksto pateikti taikos teisėjui prašymą išduoti leidimą. Jei šis teisėjas tokį prašymą patenkina, paskiria notarą atlikti pardavimą.
- 24 Pagal šio kodekso 1207–1224 straipsnius notarams taip pat priskirtos kai kurios funkcijos, kai turtas dalijamas teismo sprendimu. Pirmiausia kompetentingas teismas priima nutartį dėl priverstinio turto padalijimo ir, jei šalys nesusitaria dėl notaro pasirinkimo, nurodo šalims kreiptis į vieną ar du *ex officio* paskirtus notarus, taip pat prireikus nustato kitas sąlygas. Įvertinus arba pardavus kilnojamąjį ar nekilnojamąjį turtą, notaras parengia turto padalijimo ataskaitą. Teismas išnagrinėja ginčus, kurių gali kilti dėl šios ataskaitos, o paskui arba patvirtina šią turto padalijimo ataskaitą, arba ją persiunčia paskirtam notarui, kad būtų parengta papildoma ar teisėjo nurodymus atitinkanti turto padalijimo ataskaita.
- 25 Notaras pagal Teismų kodekso 1560 ir paskesnius straipsnius taip pat atlieka tam tikras funkcijas vykdamas nekilnojamajam turtui taikomą areštą. Pagal šias nuostatas vykdomąjį raštą pirmiausia vykdo teismo antstolis, kuris įteikia skolininkui mokėjimo reikalavimą. Skolininkui nustatomas šio reikalavimo įvykdymo terminas. Suėjęs šiam terminui, jei skolininkas iki tol reikalavimo neįvykdo, atitinkamas nekilnojamasis turtas areštuojamas pagal antstolio procesinį dokumentą ir šis procesinis dokumentas užregistruojamas hipotekos įstaigoje. Gavęs kreditoriaus prašymą, laikinąsias apsaugos priemones pritaikęs teisėjas paskiria notarą ir jį įpareigoja surengti atitinkamo turto pardavimą iš varžytinių arba, gavus teisėjo leidimą, nepriverstiniu būdu ir kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės nustatymo procedūras. Varžytinių atveju paskirtas notaras surašo specifikacijas, kuriose nurodoma pardavimo data ir suma, kuri bus

dengiama iš gautų pinigų. Jei specifikacijos užginčijamos, notaras tai įrašo į protokolą, sustabdo visus veiksmus ir perduoda klausimą spręsti teisėjui. Šio sprendimo 19 punkte nurodyti minėto kodekso 1395 ir 1396 straipsniai taikomi nekilnojamojo turto arešto vykdymui.

- 26 Pagal Teismų kodekso 1639–1654 straipsniuose numatytas taisykles notaras taip pat dalyvauja po viešo pardavimo paskirstant lėšas išieškotojams. Paskirtas notaras surašo iš pardavimo gautų lėšų paskirstymo protokolą arba prireikus sudaro išieškotojų reikalavimų tenkinimo eiliškumo sąrašą atsižvelgdamas į jų pirmumo eilę ir hipotekas. Jei nepareikšta jokių prieštaravimų, notaras užbaigia šį protokolą ir pateikia išieškotojams bendrą vykdomojo rašto galios išrašą. Bet kokie ginčai sprendžiami teisme.
- 27 Be to, kai kurie sandoriai turi būti sudaromi notarine tvarka, nes kitaip negalioja. Visų pirma tai dovanojimo sandoriai *inter vivos*, testamentai, vedybų ir registruotos partnerystės sutartys.
- 28 Be to, notarui priskirtos tam tikros funkcijos bendrovių teisės ir asociacijų teisės srityse. Pavyzdžiui, Bendrovių kodekso 181 straipsnio 4 dalimi reikalaujama, kad tam tikruose bendrovių visuotiniuose akcininkų susirinkimuose priimti sprendimai dėl šių bendrovių likvidavimo būtų surašomi kaip autentiškas aktas. Remiantis Pelno nesiekiančių asociacijų, tarptautinių pelno nesiekiančių asociacijų ir fondų įstatymo 27 ir 46 straipsniais, tas pats pasakytina apie tokių asociacijų ir fondų steigimo aktus. Asociacijos ir fondai, kaip ir bendrovės, juridinio asmens statusą įgyja atidavus saugoti steigimo aktą komercinio teismo kanceliarijai (Bendrovių kodekso 2 straipsnio 4 dalis ir 68 straipsnis, minėto įstatymo 3 straipsnis, 26novies straipsnio 1 dalis, 29 straipsnio 1 dalis ir 31 straipsnio 1 dalis). Be to, pagal Bendrovių kodekso 882–884 straipsnius

bendrovių susijungimo ar skaidymo arba buveinės perkėlimo teisėtumą turi patikrinti notaras.

Ikiteisminė procedūra

- ²⁹ Komisija gavo skundą dėl pilietybės sąlygos taikymo norintiesiems verstis notaro profesija Belgijoje. Išnagrinėjusi šį skundą, 2000 m. lapkričio 8 d. laišku Komisija nurodė Belgijos Karalystei per du mėnesius pateikti savo pastabas dėl, pirma, šios pilietybės sąlygos atitikties EB 45 straipsnio pirmai pastraipai ir, antra, Direktyvos 89/48 neperkėlimo, kiek tai susiję su notaro profesija.
- ³⁰ 2001 m. vasario 1 d. laišku Belgijos Karalystė atsakė į šį oficialų pranešimą.
- ³¹ 2002 m. liepos 15 d. Komisija šiai valstybei narei nusiuntė papildomą oficialų pranešimą, kuriame nurodė, kad ji neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 straipsnį bei EB 45 straipsnio pirmą pastraipą ir Direktyvą 89/48.
- ³² Ši valstybė narė atsakė į šį papildomą oficialų pranešimą 2002 m. spalio 10 d. laišku.
- ³³ Kadangi Belgijos Karalystės argumentai Komisijos neįtikino, 2006 m. spalio 18 d. ji pateikė šiai valstybei narei pagrįstą nuomonę, kurioje konstatavo, kad ji neįvykdė

įsipareigojimų pagal EB 43 straipsnį, EB 45 straipsnio pirmą pastraipą ir Direktyvą 89/48. Komisija paragino šią valstybę narę imtis reikiamų priemonių įvykdyti šią pagrįstą nuomonę per du mėnesius nuo jos gavimo.

34 2006 m. gruodžio 13 d. laiške Belgijos Karalystė išdėstė priežastis, dėl kurių manė, jog Komisijos pozicija yra nepagrįsta.

35 Tokiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Dėl pirmojo ieškinio pagrindo

Šalių argumentai

36 Pirmuoju ieškinio pagrindu Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad, leisdama notaro profesija verstis tik savo piliečiams, Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 straipsnį ir EB 45 straipsnio pirmą pastraipą.

- 37 Ši institucija visų pirma pabrėžia, kad kai kuriose valstybėse narėse galimybei verstis notaro profesija netaikoma jokia pilietybės sąlyga ir kad kitos valstybės narės, kaip antai Ispanijos Karalystė, Italijos Respublika ir Portugalijos Respublika, šią sąlygą panaikino.
- 38 Komisija visų pirma primena, kad EB 43 straipsnis yra viena iš pagrindinių Sąjungos teisės nuostatų, pagal kurią kiekvienam valstybės narės piliečiui, kuris, nors ir antrinio įsisteigimo tvarka, įsisteigia kitoje valstybėje narėje tam, kad galėtų verstis savarankiškai dirbančių asmenų veikla, priimančiojoje valstybėje narėje turi būti taikomas toks pat vertinimas kaip ir nacionaliniams subjektams ir kuria draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.
- 39 Ši institucija ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė teigia, kad EB 45 straipsnio pirma pastraipa turi būti aiškinama autonomiškai ir vienodai (1988 m. kovo 15 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, 147/86, Rink. p. 1637, 8 punktas). Be to, kadangi šiame straipsnyje numatyta įsisteigimo laisvės išimtis, taikoma su viešosios valdžios funkcijų vykdymu susijusiai veiklai, jis turėtų būti aiškinamas siaurai (1974 m. birželio 21 d. Sprendimo *Reyners*, 2/74, Rink. p. 631, 43 punktas).
- 40 Taigi EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta išimtis turi būti taikoma tik veiklai, kuri savaime reiškia tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas (minėto Sprendimo *Reyners* 44 ir 45 punktai). Komisijos teigimu, viešosios valdžios sąvoka neatsiejama nuo naudojimosi sprendimų priėmimo galia, nukrypstančia nuo bendrųjų teisės normų turint galimybę veikti neatsižvelgiant į kitų subjektų valią ar net prieš ją. Visų pirma, remiantis Teisingumo Teismo praktika, viešajai valdžiai būdinga priverčiamoji galia (1998 m. spalio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-114/97, Rink. p. I-6717, 37 punktas).

- 41 Komisijos ir Jungtinės Karalystės nuomone, dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas reikėtų atskirti nuo veiklos siekiant bendrojo intereso. Iš tiesų įvairių profesijų atstovams suteikiama konkreti kompetencija siekiant bendrojo intereso, tačiau jie tiesiogiai nesusiję su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.
- 42 Į EB 45 straipsnio pirmos pastraipos taikymo sritį taip pat nepatenka veikla, apibūdinama kaip pagalba ar bendradarbiavimas vykdant viešosios valdžios funkcijas (šiuo klausimu žr. 1993 m. liepos 13 d. Sprendimo *Thijssen*, C-42/92, Rink. p. I-4047, 22 punktą).
- 43 Be to, Komisija ir Jungtinė Karalystė primena, kad EB 45 straipsnio pirma pastraipa iš esmės taikoma konkrečiai veiklai, o ne profesijai apskritai, nebent atitinkama veikla yra neatskiriama tokiai profesijai būdingos veiklos dalis.
- 44 Antra, Komisija nagrinėja įvairių notarų vykdomą veiklą pagal Belgijos teisės sistemą.
- 45 Kiek tai susiję, pirma, su aktų ir susitarimų autentiškumo tvirtinimu, Komisija teigia, kad notaras, pakonsultavęs šalis, tik patvirtina jų valią ir suteikia tokiai valiai teisinę galią. Vykdydamas šią veiklą, notaras neturi jokių sprendimų priėmimo įgaliojimų šalių atžvilgiu. Autentifikavimas yra paprasčiausias prieš tai šalių sudaryto susitarimo patvirtinimas. Tai, kad kai kurių aktų autentiškumas privalo būti patvirtintas, neturi reikšmės, nes daugelis procedūrų yra privalomos, nors ir nėra susijusios su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.

- 46 Tas pats pasakytina apie notarinių aktų įrodomąją galią, nes tokia pati įrodomoji galia suteikiama ir kitiems aktams, nesusijusiems su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, pavyzdžiui, prisiekusiųjų miško prižiūrėtojų surašytiems protokolams. Tai, kad notaras prisiima atsakomybę surašydamas notarinius aktus, neturi jokios reikšmės. Tai pasakytina ir apie daugelį nepriklausomų profesijų atstovų, kaip antai advokatus, architektus arba gydytojus.
- 47 Dėl autentiškų aktų vykdomosios galios Komisija mano, kad vykdomasis įrašas daromas prieš pradėdant patį vykdymą ir nėra vykdymo dalis. Todėl tokia vykdomoji galia notarams nesuteikia jokių privertimo galių. Be to, bet kokią galimą ginčą nagrinėja ne notaras, o teisėjas.
- 48 Kiek tai susiję, antra, su notaro funkcijomis vykdant nekilnojamojo turto areštą, pažymėtina, kad jis tik vykdo laikinąsias apsaugos priemones pritaikiusio teisėjo priimtus sprendimus. Tas pats pasakytina apie neareštuoto nekilnojamojo turto viešą pardavimą.
- 49 Trečia, rengdamas paveldimo, bendrosios ar jungtinės nuosavybės turto aprašą, notaras yra kontroliuojamas teismo. Kiek tai susiję su notaro vaidmeniu likviduojant ir padalijant turtą teismine tvarka, pažymėtina, kad jo veiksmus taip pat riboja teisėjo sprendimai.
- 50 Dėl, ketvirta, notaro funkcijų sudarant kai kuriuos aktus, pavyzdžiui, be kita ko, dovanojimo, vedybų ar registruotos partnerystės sutartis ir testamentus, Komisija mano, kad notaras tik patvirtina šalių valią laikydamasis teisės aktų.

- 51 Tas pats pasakytina, penkta, apie notarų funkcijas bendrovių ir asociacijų teisės srityje.
- 52 Be to, specialus notarų statusas pagal Belgijos teisę, būtent tai, kad juos skiria karalius, ir jo veiklos kontrolė, kurią vykdo valstybės tarnybos, neturi tiesioginės reikšmės siekiant įvertinti nagrinėjamos veiklos pobūdį.
- 53 Kaip ir Jungtinė Karalystė, Komisija mano, trečia, kad pagal Sąjungos teisės normas, kuriose minima notarų veikla, nedraudžiama šiai veiklai taikyti EB 43 straipsnio ir EB 45 straipsnio pirmos pastraipos.
- 54 Iš tiesų tiek 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399) 1 straipsnio 5 dalies d punktas, tiek Direktyvos 2005/36 41 konstatuojamoji dalis notarų veiklai netaikomi tik tiek, kiek ji reiškia tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas. Taigi tai paprasčiausia išlyga, kuri neturi jokio poveikio EB 45 straipsnio pirmos pastraipos aiškinimui. Dėl 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, p. 36) 2 straipsnio 2 dalies 1 punkto, pagal kurią ši direktyva netaikoma notarų veiklai, Komisija pabrėžia, kad tai, jog teisės aktų leidėjas nusprendė į šios direktyvos taikymo sritį neįtraukti konkrečios rūšies veiklos, nereiškia, kad šiai veiklai taikoma EB 45 straipsnio pirmą pastraipą.
- 55 Kiek tai susiję su 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir

vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42), 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančiu Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243), ir 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 805/2004, sukuriančiu neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (OL L 143, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 38), Komisija mano, kad šiuose reglamentuose tik numatyta valstybių narių pareiga pripažinti ir paskelbti vykdytinais kitoje valstybėje narėje užregistruotus ir vykdytinus aktus.

56 Dėl 2006 m. kovo 23 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl teisinių profesijų ir bendrojo intereso, susijusio su teisinių sistemų veikimu (OL C 292 E, p. 105, toliau – 2006 m. rezoliucija), pažymėtina, kad tai tik politinis dokumentas, kurio turinys dvi-prasmiskas, nes, pirma, šios rezoliucijos 17 punkte Europos Parlamentas patvirtino, kad EB 45 straipsnis turi būti taikomas notaro profesijai, o, antra, jos 2 punkte patvirtino savo 1994 m. sausio 18 d. Rezoliucijoje dėl notarų profesijos padėties ir organizavimo dvylikoje Bendrijos valstybių narių (OL C 44, p. 36, toliau – 1994 m. rezoliucija) išdėstytą poziciją, kuria išreiškė pageidavimą, kad būtų panaikinta daugelio valstybių narių teisės aktuose numatyta pilietybės sąlyga norintiesiems verstis notaro profesija.

57 Komisija ir Jungtinė Karalystė priduria, kad byla, kurioje priimtas 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimas *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española* (C-405/01, Rink. p. I-10391), kurį savo rašytinėse pastabose nurodo daugelis valstybių narių, susijusi su prekybinių laivų kapitonų ir vyresniųjų kapitonų padėjėjų vykdomomis įvairiomis saugumo palaikymo funkcijomis, policijos įgaliojimais ir kompetencija notarų veiklos ir civilinio teisinio statuso srityje. Taigi Teisingumo Teismas neturėjo progos išsamiai išnagrinėti įvairių notarų vykdomos veiklos rūšių pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą. Dėl to šio sprendimo nepakanka norint padaryti išvadą, kad ši nuostata taikytina notarams.

- 58 Belgijos Karalystė, palaikoma Čekijos Respublikos, Prancūzijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos, teigia, pirma, kad Komisijos pateiktas EB 45 straipsnio pirmos pastraipos aiškinimas yra per siauras. Pirmosios iš šių valstybių narių teigimu, pagal Belgijos teisės sistemą notarai tiesiogiai ir konkrečiai dalyvauja vykdant viešosios valdžios funkcijas, nes, pirma, notariams aktams priskiriama ypatinga teisinė galia ir, antra, notarų veiklos pobūdį lemia glaudus ryšys su teisminės valdžios vykdymu bei jo svarba santykiams, kuriuose nėra ginčo.
- 59 Belgijos Karalystė priduria, kad notarų statusas pagal Belgijos teisės sistemą atitinka viešosios valdžios įgaliojimus vykdančių pareigūnų statusą, nes jiems taikoma tokia pati kaip ir teisėjams paskyrimo tvarka ir nepakeičiamumo garantijos.
- 60 Dėl įvairios notarų vykdomos veiklos ši valstybė narė pabrėžia, antra, kad ji susijusi su autentiškų aktų rengimu, o tai yra konkreti viešosios valdžios išraiška. Priešingai, nei tvirtina Komisija, šalių susitarimo nepakanka notariniam aktui parengti. Iš tiesų notaras turėtų atsisakyti sudaryti autentišką aktą, jei neįvykdytos teisės aktuose nustatytos sąlygos.
- 61 Be to, tvirtindamas autentiškumą notaras veikia kaip mokesčių surinkėjas, kuris surenka galimus registravimo ir hipotekos sandorių tvirtinimo mokesčius ir išduoda tai patvirtinančius kvitus.
- 62 Taip pat pažymėtina, kad notaro surašyti autentiški aktai yra absoliučios įrodomosios galios ir vykdytini.

- 63 Taigi, pagal Belgijos teisės sistemą autentiški notarinio akto įrašai, t. y. paties notaro konstatuoti faktai, kad jis juos matė, girdėjo ir atliko, turi absoliučią įrodomąją galią šalims, nebent jie sėkmingai užginčijami pagal dokumento klastojimo pripažinimo procedūrą. Tarp privačių asmenų sudaryti aktai įrodomosios galios neturi, nebent pripažįstami šalių.
- 64 Notariniai aktai taip pat turi vykdomąją galią ir tam nereikia išankstinio teismo sprendimo. Sudarytas notarinis aktas tampa vykdomuoju raštu, kuris teismo antstoliui, remiantis tokiu notarinio aktu, leidžia iš karto imtis vykdymo. Kai vykdymui prieštaraujama, skolininkas turėtų kreiptis į laikinąsias apsaugos priemones pritaikiusį teisėją.
- 65 Belgijos Karalystė teigia, trečia, kad pagal Belgijos teisės sistemą notarams numatytos tam tikros su teisingumo vykdymu tiek ginčo, tiek neginčo tvarka susijusios funkcijos.
- 66 Dėl, pirma, įvairių notarams numatytų su teisingumo vykdymu ginčo tvarka susijusių funkcijų, įskaitant nekilnojamojo turto arešto vykdymą, kai kuriuos viešus pardavimus, paveldimo, bendrosios dalinės ar jungtinės nuosavybės turto aprašymą, turto padalijimą teismo tvarka, kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės nustatymo procedūrą ir antspaūdų nuėmimą, Belgijos Karalystė teigia, kad jos yra glaudžiai susijusios su teisminės valdžios įgyvendinimu.
- 67 Taigi notaro funkcijos yra autonomiškos ir kitokios nei teisėjo. Tam tikrais atvejais notaras kompetentingas imtis vienašališkų priemonių ir tam nereikia šalių sutikimo. Taip yra areštuoto nekilnojamojo turto pardavimo arba turto padalijimo teismo tvarka ataskaitos parengimo atveju. Kiek tai visų pirma susiję su arešto vykdymu po to, kai

jį pritaiko kompetentingas teismas, pažymėtina, kad tik notaras atsako už procedūrą, nes pardavimas iš varžytinių yra galutinis ir neskundžiamas. Laikinąsias apsaugos priemones pritaikiusiam teisėjui galima pateikti tik skundus dėl arešto teisėtumo arba varžytinių pripažinimo negaliojančiomis.

- 68 Kalbėdama, antra, apie notarams numatytas su teisingumo vykdymu neginčo tvarka susijusias funkcijas, visų pirma testamentų, vedybų ar registruotos partnerystės sutarčių srityje, Belgijos Karalystė teigia, kad jomis siekiama užkirsti kelią galimiems teisiniams ginčams. Taigi notarai ir teisėjai veikia dviejose atskirose teisingumo vykdymo srityse: pirmieji – vykdo teisingumą neginčo tvarka, o antrieji – ginčo tvarka. Todėl notarų veikla nėra papildoma ar parengiamoji teisėjo veiklos atžvilgiu.
- 69 Be to, Teisingumo Teismas savo minėtame Sprendime *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española* patvirtino, kad su testamentų sudarymu susijusi notarų veikla reiškia dalyvavimą įgyvendinant teises pagal viešosios teisės suteiktus įgaliojimus.
- 70 Trečia, bendrovių teisės srityje notaras veikia kaip viešosios valdžios atstovas, kuris dėl bendrojo intereso užtikrina sandorių atitiktį įstatymams.
- 71 Belgijos Karalystė ir Lietuvos Respublika teigia, ketvirta, kad Sąjungos teisės aktu leidžias patvirtino, jog notarai dalyvauja vykdant viešosios valdžios funkcijas. Šiuo atžvilgiu jos nurodo šio sprendimo 54 punkte nurodytus Sąjungos teisės aktus, iš kurių taikymo srities notarų vykdomos funkcijos pašalintos, nes jie dalyvauja vykdant

viešosios valdžios funkcijas, arba kuriais pripažįstama, kad autentiškus aktus rengia viešosios valdžios arba bet kuri kita šiuo tikslu valstybės įgaliota institucija. Be to, iš šio sprendimo 55 punkte nurodytų aktų matyti, kad notarinių aktų vykdomoji galia prilyginama teismų sprendimų vykdomajai galiai.

- ⁷² Galiausiai šios valstybės narės priduria, kad Parlamentas savo 1994 m. ir 2006 m. rezoliucijose patvirtino, jog notaro profesija susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.

Teisingumo Teismo vertinimas

— Pirminės pastabos

- ⁷³ Pirmuoju ieškinio pagrindu Komisija kaltina Belgijos Karalystę tuo, kad ši trukdo kitų valstybių narių piliečiams įsisteigti jos teritorijoje siekiant verstis notaro profesija ir, pažeisdama EB 43 straipsnį, leidžia verstis šia profesija tik savo piliečiams.
- ⁷⁴ Taigi šis kaltinimas susijęs tik su pilietybės sąlyga, numatyta nagrinėjamuose Belgijos teisės aktuose norintiesiems verstis šia profesija atsižvelgiant į EB 43 straipsnį.

- 75 Todėl reikia pabrėžti, kad šis kaltinimas nesusijęs nei su notaro profesijos statusu ir organizavimu pagal Belgijos teisės sistemą, nei su kitomis, ne su pilietybe susijusiomis, sąlygomis norintiesiems verstis notaro profesija šioje valstybėje narėje.
- 76 Taip pat reikia pabrėžti, kaip nurodė Komisija per posėdį, kad pirmasis kaltinimas nesusijęs ir su EB sutarties nuostatų dėl laisvo paslaugų teikimo taikymu. Be to, šis kaltinimas nesusijęs su EB sutarties nuostatų dėl laisvo darbuotojų judėjimo taikymu.

— Dėl esmės

- 77 Pirmiausia reikia priminti, kad EB 43 straipsnis yra viena pagrindinių Sąjungos teisės nuostatų (šiuo klausimu visų pirma žr. minėto Sprendimo *Reyners* 43 punktą).
- 78 Įsisteigimo sąvoka pagal šią nuostatą yra labai plati ir ji reiškia Sąjungos piliečio galimybę nuolat ir nenutrūkstamai dalyvauti ne savo kilmės valstybės narės ekonominiame gyvenime ir iš to gauti naudos, taip skatinant ekonominę ir socialinę tarpusavio sąveiką Europos Sąjungos savarankiško darbo srityje (visų pirma žr. 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-161/07, Rink. p. I-10671, 24 punktą).
- 79 Vienos valstybės narės piliečiams pripažįstama laisvė įsisteigti kitos valstybės narės teritorijoje reiškia, be kita ko, teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos ir ja verstis tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo valstybės narės teisės aktuose

nustatytos jos pačios piliečiams (žr., be kita ko, 1986 m. sausio 28 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, 270/83, Rink. p. 273, 13 punktą ir šiuo klausimu minėto Sprendimo *Komisija prieš Austriją* 27 punktą). Kitaip tariant, pagal EB 43 straipsnį valstybėms narėms draudžiama asmenims, kurie nori pasinaudoti įsisteigimo laisve, savo teisės aktuose numatyti kitokias veiklos vykdymo sąlygas nei tos, kurios nustatytos jų pačių piliečiams (minėto Sprendimo *Komisija prieš Austriją* 28 punktą).

- 80 Taigi EB 43 straipsniu siekiama kiekvienam valstybės narės piliečiui, kuris įsisteigia kitoje valstybėje narėje siekdamas vykdyti savarankiškai dirbančių asmenų veiklą, užtikrinti naudojimąsi tomis pačiomis kaip ir nacionalinių subjektų teisėmis ir draudžiama bet kokia iš nacionalinės teisės aktų kylanti pilietybe grindžiama diskriminacija, pavyzdžiui, įsisteigimo laisvės apribojimas (minėto Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 14 punktą).
- 81 Tačiau šioje byloje pagal ginčijamą nacionalinės teisės nuostatą notaro profesija gali verstis tik Belgijos piliečiai ir todėl įtvirtinamas EB 43 straipsniu iš esmės draudžiamas skirtingas požiūris dėl pilietybės.
- 82 Belgijos Karalystė vis dėlto teigia, kad notarų veikla nepatenka į EB 43 straipsnio taikymo sritį, nes ji susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą. Taigi pirmiausia reikia išnagrinėti viešosios valdžios funkcijų vykdymo sąvokos apimtį šios nuostatos prasme ir, antra, patikrinti, ar ši sąvoka apima notarams priskirtą veiklą pagal Belgijos teisės sistemą.
- 83 Dėl „viešosios valdžios funkcijų vykdymo“ sąvokos pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą reikia pabrėžti, kad, remiantis nusistovėjusia Teismo praktika, ją vertinant reikia atsižvelgti į Sąjungos teisėje šia nuostata nustatytų leistinų įsisteigimo laisvės principo išimčių apribojimų pobūdį, siekiant, kad Sutarties veiksmingas poveikis įsisteigimo laisvės srityje nebūtų sužlugdytas dėl valstybių narių vienašališkai priimtų

nuostatų (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Reyners* 50 punktą; minėto Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 8 punktą ir 2009 m. spalio 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-438/08, Rink. p. I-10219, 35 punktą).

- 84 Pagal nusistovėjusią Teismo praktiką EB 45 straipsnio pirma pastraipa yra nuo pagrindinės įsisteigimo laisvės taisyklės leidžianti nukrypti nuostata. Šią leidžiančią nukrypti nuostatą reikia aiškinti taip, kad jos taikymo sritis turi būti apribota tuo, kas būtina siekiant apsaugoti interesus, kuriuos ši nuostata leidžia saugoti valstybėms narėms (minėtų sprendimų *Komisija prieš Graikiją* 7 punktas; *Komisija prieš Ispaniją* 34 punktas; 2006 m. kovo 30 d. Sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, C-451/03, Rink. p. I-2941, 45 punktas; 2007 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-393/05, Rink. p. I-10195, 35 punktas ir Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-404/05, Rink. p. I-10239, 37 ir 46 punktai bei minėto Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 34 punktas).
- 85 Be to, Teisingumo Teismas ne kartą pabrėžė, kad EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta leidžianti nukrypti nuostata turi būti taikoma tik veiklai, kuri savaime reiškia tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas (minėtų sprendimų *Reyners* 45 punktas; *Thijssen* 8 punktas; *Komisija prieš Ispaniją* 35 punktas; *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 46 punktas; *Komisija prieš Vokietiją* 38 punktas ir *Komisija prieš Portugaliją* 36 punktas).
- 86 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas jau turėjo progos nuspręsti, kad EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta nukrypti leidžianti nuostata netaikoma tam tikrai pagalbinei ar parengiamajai veiklai, skirtai viešosios valdžios funkcijoms vykdyti (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Thijssen* 22 punktą; *Komisija prieš Ispaniją* 38 punktą; *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 47 punktą; *Komisija prieš Vokietiją* 38 punktą ir *Komisija prieš Portugaliją* 36 punktą), arba tam tikrai veiklai, kurią vykdant, nors ir palaikomi kontaktai, įskaitant reguliarius bei organiškus, su administracinėmis ar teisminėmis institucijomis ar net dalyvaujama (taip pat ir privalomai) jų veikloje, nedaroma įtaka tokių institucijų vertinimo ir sprendimų priėmimo įgaliojimams (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Reyners* 51 ir 53 punktus), arba tam tikrai veiklai, kuri nesujusi su sprendimų priėmimo įgaliojimų (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Thijssen* 21 ir 22 punktus; 2007 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją* 36 ir 42 punktus; *Komisija prieš Vokietiją* 38 ir 44 punktus bei *Komisija*

prieš Portugaliją 36 ir 41 punktus), įgaliojimų taikyti priverčiamąsias (šiuo klausimu visų pirma žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 37 punktą) arba prievartos priemonės (šiuo klausimu žr. 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Anker ir kt.*, C-47/02, Rink. p. I-10447, 61 punktą ir minėto Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 44 punktą) vykdymu.

- 87 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia patikrinti, ar pagal Belgijos teisės sistemą notarams priskirtos funkcijos yra tiesioginis ir konkretus dalyvavimas vykdant viešosios valdžios funkcijas.
- 88 Šiuo tikslu reikia atsižvelgti į nagrinėjamos profesijos atstovų vykdomos veiklos pobūdį (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Thijssen* 9 punktą).
- 89 Belgijos Karalystė ir Komisija sutaria, kad pagrindinė notarų veikla pagal Belgijos teisės sistemą yra nustatytos formos autentiškų aktų rengimas. Tam notaras turėtų patikrinti, be kita ko, ar įvykdytos visos įstatymo reikalaujamos akto atlikimo sąlygos. Be to, autentiškas aktas yra įrodomosios galios ir vykdytinas.
- 90 Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti, kad pagal Belgijos teisės aktus autentiškais gali būti pripažinti tik tie aktai ar susitarimai, kuriuos šalys sudarė savanoriškai. Iš tiesų šalys, laikydamosi teisės aktuose nustatytų apribojimų, pačios nusprendžia dėl savo teisių ir pareigų apimties ir laisvai pasirenka jas apibrėžiančias sąlygas, kai pateikia notarui aktą ar susitarimą, kad būtų patvirtintas jo autentiškumas. Taigi notaro dalyvavimas neatsiejamas nuo išankstinio šalių sutikimo arba jų suderintos valios.

- 91 Be to, notaras negali vienašališkai pakeisti susitarimo, kurio autentiškumą turi patvirtinti, turinio iš anksto negavęs šalių sutikimo.
- 92 Taigi notarams priskirta autentiškumo tvirtinimo veikla pati savaime tiesiogiai ir konkrečiai nesusijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą.
- 93 Tai, kad tam tikrų aktų ar susitarimų autentiškumas būtinai privalo būti patvirtintas, nes kitaip jie negalioja, negali paneigti šios išvados. Iš tiesų įprasta, kad nacionalinės teisės sistemose, laikantis jose nustatytos tvarkos, įvairių dokumentų galiojimas siejamas su formos reikalavimais arba net privalomomis tvirtinimo procedūromis. Todėl šios aplinkybės nepakanka Belgijos Karalystės teiginiui pagrįsti.
- 94 Notarų pareiga prieš patvirtinant akto ar susitarimo autentiškumą patikrinti, ar įvykdytos visos įstatymo reikalaujamos tokio akto atlikimo ar susitarimo sudarymo sąlygos, ir, jei jos neįvykdytos, atsisakyti patvirtinti jo autentiškumą taip pat negali paneigti pirmiau nurodytos išvados.
- 95 Žinoma, kaip pabrėžia Belgijos Karalystė, notaras atlieka tokį patikrinimą siekdamas bendrojo intereso tikslo, t. y. užtikrinti tarp asmenų sudarytų aktų teisėtumą ir teisinį saugumą. Tačiau vien šio tikslo siekimas negali pateisinti to, kad jam pasiekti būtinos prerogatyvos būtų suteikiamos tik tiems notarams, kurie yra atitinkamos valstybės narės piliečiai.

- 96 Vien to, jog veikla vykdoma siekiant bendrojo intereso, savaime dar nepakanka, kad ji būtų laikoma tiesioginiu ir konkrečiu dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas. Iš tiesų neginčijama, kad įvairios reglamentuojamos profesinės veiklos vykdymas įvairiose nacionalinės teisės sistemose dažnai neatsiejamas nuo šių veiklą vykdančio asmens pareigos siekti tokio tikslo, net jei ši veikla neapima tokių funkcijų vykdymo.
- 97 Tačiau tai, kad notarų veikla siekiama bendrojo intereso tikslų, visų pirma užtikrinti tarp privačių asmenų sudarytų aktų teisėtumą ir teisinį saugumą, yra imperatyvus bendrojo intereso pagrindas, kuris pateisina galimus EB 43 straipsnio apribojimus, kuriuos lemia notarų veiklos ypatumai, pavyzdžiui, notarų veiklos organizavimas nustatant jiems taikomą įdarbinimo tvarką, ribojant jų skaičių ar teritorinę kompetenciją, numatant atlyginimo už notarinius veiksmus, notarų nepriklausomumo, su jų pareigomis nesuderinamos veiklos taisyklės ir jų nepakeičiamumo garantijas, jei šie apribojimai leidžia pasiekti tokius tikslus ir yra tam būtini.
- 98 Taip pat tiesa, kad notaras privalo atsisakyti patvirtinti teisinių reikalavimų neatitinkančio akto ar susitarimo autentiškumą neatsižvelgdamas į šalių valią. Tačiau po tokio atsisakymo šalys laisvos panaikinti nustatytą trūkumą, pakeisti atitinkamo akto ar susitarimo sąlygas arba atsisakyti tokio akto ar susitarimo.
- 99 Kiek tai susiję su notariniam aktui suteikiama įrodomąja ir vykdomąja galia, neginčytina, kad dėl jos šie dokumentai gali būti susiję su svarbiomis teisinėmis pasekmėmis. Tačiau to, jog konkreti veikla apima tokias pasekmes turinčių aktų rengimą, nepakanka, kad ši veikla būtų laikoma tiesiogiai ir konkrečiai susijusia su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą.

- 100 Iš tiesų, visų pirma dėl notarinio akto įrodomosios galios reikia pabrėžti, kad ji reglamentuojama atitinkamos teisės sistemos įstatymų numatytais įrodinėjimo taisyklėmis. Civilinio kodekso 1319 straipsnis, kuriame apibrėžiama autentiško akto įrodomoji galia, yra šio kodekso VI skyriaus „Dėl prievoles ir apmokėjimą patvirtinančių įrodymų“ dalis. Taigi įstatymo konkrečiam aktui suteikta įrodomoji galia neturi tiesioginės įtakos nustatant, ar šio akto rengimas pats savaime yra tiesioginis ir konkretus dalyvavimas vykdant viešosios valdžios funkcijas, kaip to reikalaujama Teismo praktikoje (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Thijssen* 8 punktą ir *Komisija prieš Ispaniją* 35 punktą).
- 101 Be to, kaip patvirtino Belgijos Karalystė, vadovaujantis Civilinio kodekso 1322 straipsniu, tarp privačių asmenų sudarytas aktas, pripažintas asmens, prieš kurį juo naudojama, arba laikomas teisiškai pripažintu, jį pasirašiusiems asmenims ir jų įpėdiniais bei teisių perėmėjams turi „autentiško akto galią“.
- 102 Dėl autentiško akto vykdomosios galios reikia nurodyti, kaip teigia Belgijos Karalystė, kad ji leidžia šiame akte įtvirtintą įpareigojimą įvykdyti prieš tai nesikreipiant į teismą.
- 103 Tačiau autentiško akto vykdomoji galia notarui nesukuria galių tiesiogiai ir konkrečiai dalyvauti vykdant viešosios valdžios funkcijas. Iš tiesų, nors autentiškame akte notaro padarytas vykdomasis įrašas šiam aktui suteikia vykdomąją galią, jis grindžiamas šalių valia sudaryti aktą ar susitarimą ir, notarui patikrinus jo atitiktį teisės aktams, suteikti jam tokią vykdomąją galią.
- 104 Taip pat reikia patikrinti, ar pagal Belgijos teisės sistemą notarams priskirtos kitos funkcijos, kurias nurodo Belgijos Karalystė, apima tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas.

- 105 Pirma, dėl notarui priskirtų su nekilnojamojo turto areštu susijusių funkcijų pažymėtina, kad jam iš esmės pavesta organizuoti atitinkamo turto pardavimą iš varžytinių arba nepriverstiniu būdu tais atvejais, kai tai jam pavedė atlikti teismas, ir laikantis jo nustatytų sąlygų. Be to, notaras privalo suorganizuoti vietos apžiūrą, parengti specifikacijas, kuriose nurodoma pardavimo data ir suma, kuri bus dengiama iš gautų pinigų.
- 106 Reikia konstatuoti, viena vertus, kad notaras neturi kompetencijos pats pritaikyti areštą. Kita vertus, būtent laikinąsias apsaugos priemones pritaikęs teisėjas paskiria notarą ir paveda jam surengti turto pardavimą iš varžytinių arba nepriverstiniu būdu ir kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės nustatymo procedūras. Būtent šis teisėjas turi užtikrinti vykdymą reglamentuojančių nuostatų laikymąsi. Kaip matyti iš Teismų kodekso 1396 straipsnio, jis gali net *ex officio* pareikalauti, kad formalumus tvarkantys ar įgalioti valstybės ar vyriausybės tarnautojai jam pateiktų ataskaitą apie procedūros eigą. Kilus ginčams sprendimą priima laikinąsias apsaugos priemones pritaikęs teisėjas, o notaras įrašo šiuos prieštaravimus į protokolą, sustabdo visus veiksmus ir perduoda klausimą spręsti teisėjui.
- 107 Taigi matyti, kad su nekilnojamojo turto areštu susijusias funkcijas notarai vykdo kontroliuojami laikinąsias apsaugos priemones pritaikiusio teisėjo, kuriam notaras privalo perduoti galimus prieštaravimus ir kuris, beje, priima galutinį sprendimą. Todėl nelaikytina, kad šios funkcijos savaime apima tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Thijssen* 21 punktą; 2007 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją* 41 ir 42 punktus; *Komisija prieš Vokietiją* 43 ir 44 punktus bei *Komisija prieš Portugaliją* 37 ir 41 punktus).
- 108 Antra, tokia pati išvada darytina ir dėl notarams pagal Teismų kodekso 1186–1190 straipsnius priskirtų funkcijų, susijusių su tam tikro nekilnojamojo turto pardavimu. Iš šių nuostatų matyti, kad sprendimą leisti ar neleisti parduoti tokį turtą priima teisėjas.

- 109 Trečia, dėl notarų veiklos aprašant paveldimą, bendrosios dalinės ar jungtinės nuosavybės turtą ir uždedant bei nuimant antspaudus reikia pabrėžti, kad šiems veiksmams atlikti būtinas taikos teisėjo leidimas. Kilus sunkumų, notaras, vadovaudamasis Teismų kodekso 1184 straipsniu, perduoda klausimą šiam teisėjui.
- 110 Ketvirta, dėl notarų veiklos dalijant turtą teismo sprendimu pažymėtina, pirma, kad būtent teisėjas turi priimti nutartį dėl turto padalijimo teismine tvarka ir, jei šalys nesusitaria dėl notaro pasirinkimo, nurodyti šalims kreiptis – prireikus jo nustatytais sąlygomis – į notarą, kuris, be kita ko, turi aprašyti turtą, nustatyti bendrą turto kiekį ir apibrėžti turto dalis. Kita vertus, būtent teisėjas turi išnagrinėti bet kokią galimą ginčą, patvirtinti notaro parengtą turto padalijimo ataskaitą arba ją jam persiųsti, kad šis parengtą papildomą ar teisėjo nurodymus atitinkančią turto padalijimo ataskaitą. Todėl ši veikla nereiškia, kad notaras vykdo viešosios valdžios funkcijas.
- 111 Penkta, tas pats pasakytina apie paskirstymą lėšų išieškotojams po viešo pardavimo. Šioje procedūroje notarui pavedama parengti iš pardavimo gautų pajamų paskirstymo protokolą arba prireikus sudaryti išieškotojų reikalavimų tenkinimo eiliškumo sąrašą atsižvelgiant į jų pirmumo eilę ir hipotekas. Bet kokie kilę ginčai turi būti perduoti nagrinėti teismui.
- 112 Be to, reikia pabrėžti, kiek tai susiję su notarų veikla, nurodyta šio sprendimo 105–111 punktuose, kad, kaip priminta šio sprendimo 86 punkte, profesinės paslaugos, neatsiejamos nuo bendradarbiavimo, nors ir privalomo, su teisinėmis institucijomis, vis dėlto nėra dalyvavimas vykdamas viešosios valdžios funkcijas (minėto Sprendimo *Reyners* 51 punktas).

- 113 Šešta, dėl aktų, kaip antai dovanojimo sandoriai *inter vivos*, testamentai, vedybų ir registruotos partnerystės sutartys, kurie turi būti sudaromi notarine tvarka, nes kitaip negalioja, reikėtų žiūrėti šio sprendimo 90–103 punktuose pateiktus argumentus.
- 114 Septinta, tie patys argumentai taikytini ir bendrovių, asociacijų ir fondų steigimo dokumentams, kurių autentiškumas turi būti patvirtintas, nes kitaip negalioja. Taip pat reikia pridurti, kad minėti juridiniai asmenys juridinio asmens statusą įgyja tik po to, kai steigimo aktas atiduodamas saugoti komercinio teismo kanceliarijai.
- 115 Aštunta, dėl mokesčių surinkimo funkcijų, kurias notaras vykdo surinkdamas sandorių registravimo ar hipotekos mokesčius, pažymėtina, kad jų savaime negalima laikyti tiesioginiu ir konkrečiu dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas. Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti, kad tokį mokesčių surinkimą notaras atlieka skolininko vardu ir vėliau atitinkamos sumos sumokamos kompetentingai valstybės įstaigai, todėl iš esmės jis nesiskiria nuo pridėtinės vertės mokesčio surinkimo.
- 116 Kiek tai susiję su specialiu notarų statusu pagal Belgijos teisės sistemą, pakanka priminti, kaip matyti iš šio sprendimo 85 ir 88 punktų, kad reikia atsižvelgti į pačios aptariamos veiklos pobūdį, o ne į patį statusą, norint patikrinti, ar šiai veiklai taikoma EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta leidžianti nukrypti nuostata.
- 117 Vis dėlto reikia pateikti du patikslinimus šiuo klausimu. Pirma, neginčytina, kad, išskyrus atvejus, kai notaras paskiriamas teismine tvarka, pagal Vantozo įstatymo 9 straipsnį kiekviena šalis turi teisę savo nuožiūra pasirinkti notarą. Nors notaro atlyginimo dydis nustatytas įstatyme, vis dėlto kiekvieno notaro teikiamų paslaugų

kokybė gali skirtis atsižvelgiant, be kita ko, į atitinkamų asmenų profesinius įgūdžius. Vadinas, neperžengdami savo atitinkamos teritorinės kompetencijos ribų, notarai savo profesija verčiasi, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 18 punkte, konkurencijos sąlygomis, o tai nebūdinga viešosios valdžios funkcijų vykdymui.

118 Reikia pažymėti, antra, kaip teigia Komisija, o Belgijos Karalystė šiuo klausimu neprieštarauja, kad notarai tiesiogiai ir asmeniškai savo klientams atsako už žalą, atsiradusią dėl bet kokios jiems vykdančią veiklą padarytos klaidos.

119 Taip pat neįtikina Belgijos Karalystės kai kuriais Sąjungos teisės aktais grindžiamas argumentas. Dėl šio sprendimo 54 punkte nurodytų teisės aktų reikia pabrėžti, kad tai, jog teisės aktų leidėjas nusprendė neįtraukti notarų veiklos į konkretaus akto taikymo sritį, nereiškia, kad šiai veiklai būtina taikoma leidžianti nukrypti nuostata, numatyta EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje. Kiek tai susiję su, visų pirma, Direktyva 2005/36, iš paties šios direktyvos 41 konstatuojamosios dalies teksto, pagal kurią „netrukdoma [taikyti] <...> [EB] 45 straipsnio <...>, ypač notarų atžvilgiu“, matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nesuformulavo aiškios pozicijos dėl EB 45 straipsnio pirmos pastraipos taikymo notaro profesijai.

120 Neturi reikšmės ir šio sprendimo 55 punkte nurodytais reglamentais grindžiami argumentai. Iš tiesų šie reglamentai susiję su valstybėje narėje užregistruotų ir vykdytinių autentiškų aktų pripažinimu ir vykdymu, todėl jie neturi įtakos EB 45 straipsnio pirmos pastraipos aiškinimui. Be to, iš pagal analogiją Reglamentui Nr. 44/2001 taikytinos Teismo praktikos matyti, jog tam, kad aktas būtų laikomas autentišku, kaip tai

suprantama pagal šį reglamentą, būtina, kad dalyvautų arba viešosios valdžios, arba bet kokia kita valstybės įgaliota institucija (šiuo klausimu žr. 1999 m. birželio 17 d. Sprendimo *Unibank*, C-260/97, Rink. p. I-3715, 15 ir 21 punktus).

- 121 Dėl 1994 m. ir 2006 m. rezoliucijų, minėtų šio sprendimo 56 punkte, reikia pabrėžti, kad jos neturi teisinės galios, nes tokio pobūdžio rezoliucijos nėra privalomi teisės aktai. Be to, nors jose nurodyta, kad notaro profesijai taikomas EB 45 straipsnis, Parlamentas pirmoje iš šių rezoliucijų aiškiai išreiškė pageidavimą, kad būtų imtasi priemonių panaikinti pilietybės sąlygą norintiesiems verstis notaro profesija, ir ši pozicija dar kartą aiškiai patvirtinta 2006 m. rezoliucijoje.
- 122 Dėl Belgijos Karalystės argumento, kurį ji grindžia minėtu Sprendimu *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española*, reikia pabrėžti, kad byla, kurioje priimtas šis sprendimas, susijusi su EB 39 straipsnio 4 dalies, o ne EB 45 straipsnio pirmos pastraipos išaiškinimu. Be to, iš minėto sprendimo 42 punkto matyti, jog nusprendamas, kad laivų kapitonams ir vyresniesiems kapitonų padėjėjams priskirtos funkcijos yra dalyvavimas vykdant viešosios galios prerogatyvas, Teisingumo Teismas atsižvelgė į visas jų vykdomas funkcijas. Taigi Teisingumo Teismas nenagrinėjo vienintelio notarinio veiksmo, kurį yra įgalioti atlikti kapitonai ir vyresnieji kapitonų padėjėjai, t. y. priimti, saugoti ir išduoti testamentus, atskirai nuo kitų jiems suteiktų įgaliojimų, pavyzdžiui, taikyti prievartos priemonės arba sankcijas.
- 123 Tokiomis aplinkybėmis darytina išvada, kad notarų veikla, kaip ji apibrėžta dabartinėje Belgijos teisės sistemoje, nėra susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą.

- 124 Todėl darytina išvada, kad Belgijos teisės aktuose numatyta pilietybės sąlyga norintiesiems verstis notaro profesija yra EB 43 straipsniu draudžiama diskriminacija dėl pilietybės.
- 125 Atsižvelgiant į visus pateiktus argumentus reikia konstatuoti, kad pirmasis ieškinio pagrindas yra pagrįstas.

Dėl antrojo ieškinio pagrindo

Šalių argumentai

- 126 Komisija kaltina Belgijos Karalystę neperkėlus Direktyvos 89/48, kiek tai susiję su notaro profesija. Jos teigimu, šios profesijos negalima pašalinti iš šios direktyvos taikymo srities, nes negalima laikyti, kad notaras tiesiogiai ir konkrečiai dalyvauja vykdant viešosios valdžios funkcijas.
- 127 Ši institucija primena, kad pagal Direktyvą 89/48 valstybės narės gali numatyti kvalifikacinį egzaminą arba adaptacijos laikotarpį siekdamos užtikrinti aukštą notarų reikalaujamos kvalifikacijos lygį. Be to, taikant šias direktyvas nebūtų užkirstas kelias notarų priimti per konkursą, tik suteikta galimybė kitų valstybių narių piliečiams dalyvauti tokiuose konkursuose. Toks taikymas taip pat neturėtų jokios įtakos notarų skyrimo tvarkai.

- 128 Be to, Jungtinė Karalystė mano, kad nuoroda į notaro profesiją Direktyvos 2005/36 41 konstatuojamojoje dalyje reiškia, kad visa ši profesija patenka į šios direktyvos taikymo sritį.
- 129 Formaliai nepateikdama prieštaravimo dėl priimtimumo, Belgijos Karalystė pažymi, kad antrasis pagrindas susijęs ne su Direktyvos 2005/36, bet su Direktyvos 89/48 tariamu neperkėlimu. Tačiau Direktyva 2005/36 panaikino Direktyvą 89/48 nuo 2007 m. spalio 20 d.
- 130 Dėl bylos esmės ši valstybė narė, Lietuvos Respublika, Vengrijos Respublika ir Slovakijos Respublika teigia, kad Direktyvos 2005/36 41 konstatuojamojoje dalyje aiškiai nurodyta, kad ja „netrukdoma taikyti [EB] 39 straipsnio 4 dalies ir [EB] 45 straipsnio <...>, ypač notarų atžvilgiu“. Ši išlyga patvirtina tai, jog notaro profesija patenka į EB 45 straipsnio pirmos pastraipos taikymo sritį, taigi Direktyva 2005/36 šiai profesijai netaikytina. Be to, Lietuvos Respublika primena, kad ne tokia konkrečiai, tačiau panaši išlyga nurodyta Direktyvos 89/48 dvyliktoje konstatuojamojoje dalyje.

Teisingumo Teismo vertinimas

— Dėl priimtimumo

- 131 Pagal nusistovėjusią Teismo praktiką nagrinėjant EB 226 straipsniu pagrįstą ieškinį valstybės narės įsipareigojimų neįvykdymas nustatomas atsižvelgiant į Sąjungos teisės aktus, galiojusius suėjus terminui, per kurį Komisijos nurodymu atitinkama

valstybė narė privalo įvykdyti jos pagrįstą nuomonę (žr., be kita ko, 1999 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-365/97, Rink. p. I-7773, 32 punktą; 2006 m. spalio 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-275/04, Rink. p. I-9883, 34 punktą ir 2009 m. kovo 19 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-270/07, Rink. p. I-1983, 49 punktą).

- 132 Šioje byloje šis terminas baigėsi 2006 m. gruodžio 18 d. Tačiau tą dieną Direktyva 89/48 dar galiojo, nes ją Direktyva 2005/36 panaikino tik nuo 2007 m. spalio 20 d. Todėl Direktyvos 89/48 neperkėlimu grindžiamo ieškinio dalykas neišnyko (pagal analogiją žr. 2009 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-327/08, 23 punktą).
- 133 Todėl reikia atmesti Belgijos Karalystės prieštaravimą.

— Dėl esmės

- 134 Komisija kaltina Belgijos Karalystę neperkėlus Direktyvos 89/48, kiek tai susiję su notaro profesija. Todėl reikia išnagrinėti, ar ši direktyva gali būti taikoma šiai profesijai.
- 135 Šiuo atveju reikia atsižvelgti į su ja susijusias teisine aplinkybes.

- 136 Reikia pažymėti, kad teisės aktų leidėjas Direktyvos 89/48 dvyliktoje konstatuojamojoje dalyje aiškiai numatė, jog joje nustatyta bendroji aukštojo mokslo diplomų pripažinimo sistema „nė kiek netrukdo taikyti <...> [EB] 45 straipsnio“. Taip suformuluota išlyga atspindi teisės aktų leidėjo ketinimą veiklos, kuriai taikoma EB 45 straipsnio pirma pastraipa, neįtraukti į šios direktyvos taikymo sritį.
- 137 Tačiau tuo metu, kai buvo priimta Direktyva 89/48, Teisingumo Teismas dar nebuvo turėjęs progos priimti sprendimo dėl to, ar notarų veiklai taikoma EB 45 straipsnio pirma pastraipa.
- 138 Be to, per laikotarpį nuo Direktyvos 89/48 priėmimo Parlamentas savo 1994 m. ir 2006 m. rezoliucijose, nurodytose šio sprendimo 56 ir 121 punktuose, patvirtino, kad, viena vertus, EB 45 straipsnio pirma pastraipa turi būti taikoma notaro profesijai kaip tokiai, ir, kita vertus, išreiškė pageidavimą, kad pilietybės sąlyga norintiesiems verstis šia profesija būtų panaikinta.
- 139 Be to, priimdamas Direktyvą 2005/36, kuria buvo pakeista Direktyva 89/48, Sąjungos teisės aktų leidėjas pirmosios iš šių direktyvų 41 konstatuojamojoje dalyje pabrėžė, kad ja netrukdoma taikyti EB 45 straipsnio, „ypač notarų atžvilgiu“. Kaip nurodyta šio sprendimo 119 punkte, formuluodamas šią išlygą Sąjungos teisės aktų leidėjas nesuformulavo savo pozicijos dėl EB 45 straipsnio pirmos pastraipos, taigi ir Direktyvos 2005/36, taikymo notarų veiklai.
- 140 Tai liudija, be kita ko, šios direktyvos parengiamieji darbai. Iš tiesų Parlamentas savo Teisėkūros rezoliucijoje dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo pasiūlymo (OL C 97 E, 2004, p. 230), priimtoje per pirmąjį svarstymą 2004 m. vasario 11 d., pasiūlė Direktyvos 2005/36 tekste aiškiai nurodyti,

kad ji netaikoma notarams. Šiam pasiūlymui nebuvo pritarta nei pakeistame Pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo [COM(2004) 317 galutinis], nei 2004 m. gruodžio 21 d. Tarybos bendrojoje pozicijoje (EB) Nr. 10/2005, priimtoje laikantis Europos bendrijos steigimo sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos siekiant priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL C 58 E, 2005, p. 1), ne dėl to, kad numatyta direktyva turėjo būti taikoma notaro profesijai, bet visų pirma dėl to, kad „nuo įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principo leidžiančios nukrypti nuostatos veiklai, kuri reiškia tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas, [buvo] numatytos EB 45 straipsnio [pirmoje pastraipoje]“.

141 Šiuo atveju, atsižvelgiant į ypatingas teisėkūros proceso aplinkybes ir dėl to susidariusią neaiškią padėtį, kaip matyti iš nurodytų teisinių aplinkybių, neįmanoma konstatuoti, kad pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui egzistavo pakankamai aiški valstybių narių pareiga perkelti Direktyvą 89/48, kiek tai susiję su notaro profesija.

142 Todėl reikia atmesti antrąjį ieškinio pagrindą.

143 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, reikia konstatuoti, kad nustačiusi pilietybės sąlygą norintiesiems verstis notaro profesija Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 straipsnį, ir atmesti likusią ieškinio dalį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ¹⁴⁴ Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 3 dalį, jei kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, Teisingumo Teismas gali paskirstyti išlaidas šalims arba nurodyti kiekvienai padengti savo išlaidas. Kadangi Komisijos ieškinys tenkintinas tik iš dalies, reikia nuspręsti, kad kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas.
- ¹⁴⁵ Pagal to paties reglamento 69 straipsnio 4 dalies pirmą pastraipą į bylą įstojusios valstybės narės pačios padengia savo išlaidas. Todėl Čekijos Respublika, Prancūzijos Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Vengrijos Respublika, Slovakijos Respublika ir Jungtinė Karalystė padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Nustačiusi pilietybės sąlygą norintiesiems verstis notaro profesija, Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 straipsnį.**
- 2. Atmesti likusią ieškinio dalį.**
- 3. Europos Komisija, Belgijos Karalystė, Čekijos Respublika, Prancūzijos Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Vengrijos Respublika, Slovakijos Respublika ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.